

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

niční trati a východně rovnoběžnou polní cestou (viz také kapitoly Doba bronzová a Doba železná). Lokalita se shoduje s nalezištěm zjištěným K. Faltýnkem (2011).

Miroslav Daňhel

Literatura

Faltýnek, K. 2011: Litovel (k. ú. Nasobůrky, okr. Olomouc), *Přehled výzkumů* 52-1, 166, 191, 211.

Resumé

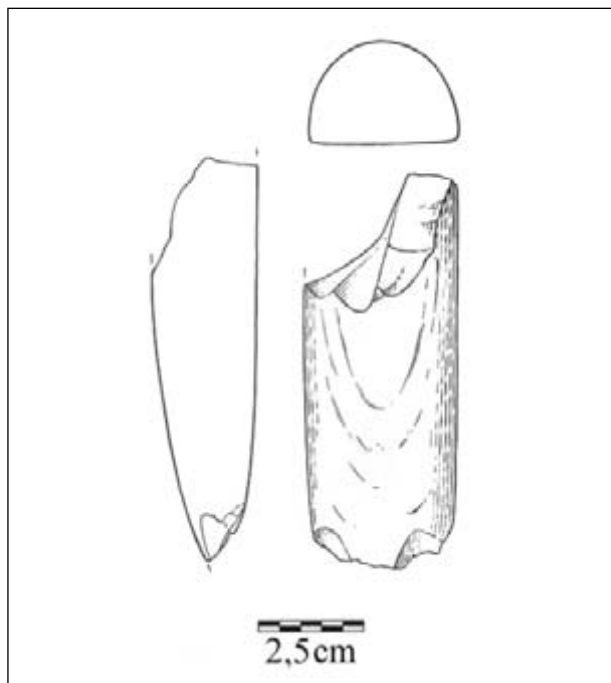
Litovel (Cadastre Nasobůrky, Olomouc Distr.), „Chmelík“. Lengyel culture. Settlement. Surface survey.

LUKOVANY (OKR. BRNO-VENKOV)

„Planičky“. Neolit (LnK). Sídliště? Povrchový sběr.

V červenci roku 2012, při výletu do údolí řeky Oslavy, byla autorem náhodně nalezena a sebrána část kopytovitého klínu ze šedozelené břidlice, jenž představuje typický inventář kultury s lineární keramikou (obr. 6.). Místo nálezů se nachází v trati „Planičky“, nad pramenišťem místní vodoteče Balinky, v nadmořské výšce cca 460 m. Polohu lze lokalizovat na mapě ZM ČR 1:10 000, list 24-33-05, v širším okolí bodu 130/80 od Z/J s.č. Nález tak může naznačovat přítomnost další neolitické lokality v tomto katastru (srov. např. Kuča – Vokáč 2001, 135).

Ivan Čižmář

Obr. 6. Lukovany (okr. Brno-venkov). Část hrotu jemně vyleštěného kopytovitého klínu ze šedozelené břidlice, týlní část odlomena. Délka 9 cm, šířka 3,5 cm, max. výška v bodě lomu 2,5 cm. Přírůstkové č. A7856.

Fig. 6. Lukovany (Brno-county Dist.) A part of a shoe-adze from grey greschist.

Literatura

Kuča, M., Vokáč, M. 2001: Neolitické sídliště u Lukovan (okr. Brno-venkov). *Archeologie Moravy a Slezska* 1, 137.

Resumé

Lukovany (Brno – County Distr.), „Planičky“. Neolithic. Settlement (?). Surface survey. Deposited in Brno Regional museum.

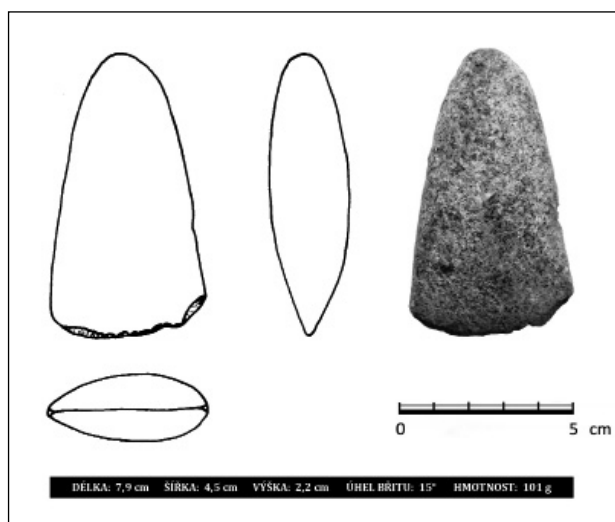
MALHOSTOVICE-NUZÍŘOV (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod zelinkami“. MMK. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Od roku 2012 probíhají v oblasti Boskovické brázdy systematické archeologické prospekce terénu za účelem hledání lokálních zdrojů kamenných surovin, které zde byly využívány v průběhu neolitu (srov. Kuča, Bartík 2012). V rámci těchto prospekcií byl při jednorázovém povrchovém průzkumu učiněn ojedinelý nález broušené kamenné industrie (obr. 7) v trati „Pod zelinkami“ (GPS souřadnice nálezů: 49°20'56.69"S, 16°31'31.84"E; WGS 84). Poloha se nachází na mírném jižním svahu sbíhajícím směrem k Nuzířovu (přidružená část Malhostovic) cca 700 m od okrajové zástavby v nadmořské výšce 340-350 m n. m. Oblast okolí Malhostovic se rozprostírá při rozhraní severní a jižní části Boskovické brázdy, která byla v mladší době kamenné díky příznivým přírodním podmínkám poměrně intenzivně osídlena (srov. Grünwald, Podborský eds. 2001; Kuča 2009; Vích 2012).

Nález může být klasifikován jako krátká trojúhelníkovitá sekerka s oválným příčným průřezem (srov. Vokáč 2008; Bartík 2012). Artefakt má typický silně zaoblený tyl a přímý čelní průmět linie ostří. V nárysu je pak linie ostří mírně úběžná. Surovina, ze které je sekerka vyrobena, byla makroskopicky určena jako amfibolický diorit z brněnského masivu. Zdroje této suroviny se nacházely zhruba 11 km jižně, v blízkosti lodní zastávky Rokle na Brněnské přehradě (Přichystal 2009, 201; Vokáč 2008, 150). Celý povrch sekerky je precizně vybroušen. Předmět zůstal zachován v celém svém původním tvaru, nese však pozůstatky po jeho používání. Pracovní stopy jsou patrné především v oblasti ostří, jehož linie je otupena charakteristickými zoubkovitými deformacemi. Z hlediska datace může být artefakt datován do kultury s moravskou malovanou keramikou, pro kterou je právě tento typ sekerky charakteristický (Vokáč 2008, 55; Podborský et al. 1993, 114). Netradiční je snad jen využití amfibolického dioritu, který byl upřednostňován spíše na výrobu vrтанých nástrojů (Vokáč, Kuča, Přichystal 2005; Vokáč 2008, 151–152).

Jelikož se nenašel poblíž jiný artefakt, jedná se s největší pravděpodobností o solitérní nález mimo pravěké sídliště. Nejbližší osídlení kultury s MMK bylo identifikováno v sousední trati „Rybničky“. Tato poloha leží od trati „Pod zelinkami“ asi 450 m severním směrem výše po svahu, respektive na jeho temeni (358 m n. m.). Temeno svahu tvoří sedlo mezi vrchem Paní horou (395 m n.

Obr. 7. Kamenná sekerka z polohy Nuzířov – „Pod zelinkami“ (okr. Brno-venkov).

Fig. 7. Stone axe from the site Nuzířov – „Pod zelinkami“ (Brno-county Dist.).

m.) na západě a mírně vyvýšeným zalesněným návrším Kremlovskem (maximální výška 419 m n. m.) na východě (Čerevková, Kuča, Petřík, Uhlířová 2011, 38). Přesný rozsah sídliště bohužel není prozatím znám. Nelze tedy vyloučit potenciální souvislost popisovaného exempláře s tímto osídlením. Artefakt mohl být také vlivem eroze či recentní zemědělské činnosti redeponován mimo sídelní areál. Vyloučit však nelze ani možnost, že byl v místě nálezu ponechán přímo člověkem, a dokládá tak jisté antropogenní aktivity v okolí výše uvedeného sídliště.

Jaroslav Bartík, Alžběta Čerevková

Literatura

- Bartík, J. 2012:** *Broušená a ostatní kamenná industrie z mikroregionu povodí řeky Želetavky*. Rkp. bakalářské práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.
- Čerevková, A., Kuča, M., Petřík, J., Uhlířová, H. 2011:** Neolitické osídlení v trati Rybníčky v Malhostovicích, místní část Nuzířov (okr. Brno-venkov). *Acta Musei Moraviae, sci. soc.* 96(2), 37–60.
- Grünwald, P., Podborský, V. (eds.) 2001:** *Malhostovice-Nuzířov. Od nejdávější minulosti po současnost*. Tišnov: J&J Morava.
- Kuča, M. 2009:** Neolitické osídlení jižní části Boskovické brázdy. Současný stav poznání podle průzkumu v letech 1999–2006. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*, řada M 12–13, 23–48.
- Kuča, M., Bartík, J. 2012:** Příspěvek k problematice křemičitých zvětralín využívaných v neolitu na jižní a jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů* 53-1, 41–50.
- Podborský, V. a kol. 1993:** *Pravěké dějiny Moravy*. Vlastivěda Moravská. Země a lid. Nová řada, Svazek 3. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Vích, D. 2012: Neolitické a eneolitické osídlení severní části Boskovické brázdy. *Archeologie ve středních Čechách* 16, 29–126.

Vokáč, M. 2008: *Broušená a ostatní kamenná industrie z neolitu a eneolitu na jižní Moravě se zvláštním zřetelem na lokalitu Těšetice-Kyjovice*. Rkp. dizertační práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Vokáč, M., Kuča, M., Přichystal, A. 2005: Využití amfibolického dioritu brněnského masivu v pravěku jižní Moravy. In.: I. Cheben, I. Kuzma (eds.), *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín – 2004*. Nitra: Archeologický ústav SAV, 359–367.

Resumé

„Pod zelinkami“. Moravian Painted Ware culture. Isolated find. Surface survey.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Náměstí Svobody, S.K. Neumanna, Třebovská. Neolit. MMK IIb-c. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí náměstí a přilehlých ulic byl společností Archaia Olomouc, o.p.s., v dubnu až srpnu 2012 proveden záchranný archeologický výzkum (podrobnosti viz kapitola Středověk a novověk). Kromě středověkých a novověkých archeologických situací a nálezů bylo prozkoumáno také 5 zahloubených sídlištních jam z období mladšího neolitu, příp. počátku staršího eneolitu (2 na náměstí Svobody, 2 na ul. Třebovská a 1 na ul. S.K. Neumanna). Všechny by se daly datovat do mladší až koncové fáze kultury s moravskou malovanou keramikou (IIb-c), není vyloučeno, že patří až epilengyelské jordánovské skupině. Jedná se tedy o doklad existence sídliště na vyvýšené poloze dnešního středu města již v období pravěku. Časově současné sídliště bylo v roce 2012 prozkoumáno na místě OD Tesco. Vzhledem k charakteru stavebních zásahů nebyly všechny objekty prozkoumány v úplnosti, dá se většina z nich charakterizovat jako prosté hospodářské jámy zásobního či odpadního účelu oválného tvaru o průměru zhruba 1 m a hloubce do 120 cm (jeden objekt na ul. Třebovská měl spíše charakter mělké exploatační jámy nepravidelných rozměrů). Těchto 5 zahloubených neolitických objektů je rozmístěno na poměrně velké ploše, tudíž se nedá vypozařovat jakákoliv jejich vzájemná vazba.

Z obsahu zmíněných sídlištních jam byla vyzvednuta téměř výhradně keramika hnědých až oranžových odstínů, převážně nezdobená. Ojedinelá výzdoba je zastoupena plastickými kulovitými výčnělky, v několika případech jde o výzdobu rytou či kolkovanou (klikatka, koncentrické kroužky).

Tomáš Zeman